

КОРПОРАТИВНА ТА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ: ДОСВІД КРАЇН ЄС

Рудик Н. В.

к.е.н., старший викладач

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Сьогодні в європейських країнах важко знайти підприємство, яке б не намагалося втілювати у життя принципи корпоративної та соціальної відповідальності (далі - КСВ). КСВ набуває свого значення у діяльності, що має позитивний вплив на суспільство, навколишнє середовище або економіку. Ідеологією більшості країн ЄС стає прагнення до етичності, транспарентності та соціальної значущості. В розвинених країнах світу корпоративна та соціальна відповідальності бізнесу широко розповсюджена в суспільній свідомості та формує основу ментальності громадян. Успішна реалізація проектів та програм соціально відповідального бізнесу забезпечується розбудовою технологічної бази, яка одночасно зумовлює і причини необхідності дотримання стандартів та критеріїв оцінки КСВ. Варто відзначити, що їх уніфікація є неможливою з огляду на особливості як економічних так і фінансових систем країн, але водночас можна акумулювати та асимілювати вдалий досвід з метою інтеграції у міжнародні тенденції сталого розвитку.

Країни Європи використовують континентальну модель соціальної відповідальності бізнесу, що характеризується більш активною участю держави та міжурядових структур і демонструють найкращі приклади публічно приватного партнерства. Його результатами представлені численними соціальними та екологічними проектами, що відображаються не лише у не фінансовій звітності компаній, але мають соціальний ефект.

Регламентування КСВ в країнах-членах ЄС є досить неоднорідним. Такий підхід можна пояснити обов'язком кожної країни слідувати загальним цілям та стратегії союзу, що спрощує локалізацію та контроль дотримання зобов'язань. Так, в Іспанії працює Державна експертна технічна комісія з соціально відповідального бізнесу. Її мета навчити малий та середній бізнес (далі - МСБ) поєднувати економічну активність із діяльністю на благо суспільства. В Нідерландах за підтримки Міністерства економіки Нідерландів для МСБ був створений центр "КСВ. Нідерланди", що стимулювало до збільшення кількості проведених воркшопів, онлайн-заходів, а також більш поглиблених програм навчання КСВ. Окрім цього, з метою поширення практик в сфері сталого розвитку, зазначений центр залишається відкритим до співпраці та взаємодії з іншими організаціями за програмами КСВ як в Європі, так і за її межами. Центр на постійній основі співпрацює з посольствами Нідерландів та іноземними установами з питань навчання, проведення досліджень і обміну досвідом в сфері КСВ та сталого розвитку. Наприклад, при підтримці голландського посольства в Найробі, а також завдяки допомозі місцевих організацій центр "КСВ. Нідерланди" розвиває в Кенії регіональну мережу, спрямовану на створення в цій країні стійкого та інклюзивного бізнесу. Згідно з програмою "Цілі 2020", центр планує внести значний вклад в те, щоб Нідерланди продемонстрували міжнародний приклад успішного балансу між суспільством, планетою і прибутком. Зарубіжний досвід демонструє і державну участь щодо сприяння просуванню КСВ на законодавчому рівні. Так, уряд Бельгії прийняв спеціальне законодавство щодо регулювання і просування КСВ. У рамках "Федеральної координаційної політики стійкого розвитку", було підготовлено документ "Рекомендаційна база: корпоративна соціальна відповідальність у Бельгії", який є основою з КСВ для державних структур, бізнесу і інших учасників. Конкретні заходи з реалізації концепції КСВ формулюються у Федеральних планах з КСВ. В свою чергу у Чеській Республіці відсутній спеціальний державний орган, який би займався питаннями КСВ. Водночас в країні цілком дієвою є практика узгодження певних заходів, проектів та програм на рівні колективних договорів, що виходять за рамки передбачених законом мінімальних заходів.

Слідування принципам КСВ є перш за все, готовність бізнесу на добровільні соціальні інвестиції, тобто вкладення фінансових, матеріальних, технологічних, управлінських та інших ресурсів для реалізації соціальних програм. Але для КСВ не менш важливо розуміння і виконання бізнесом соціальних зобов'язань, передбачених законом. Отже, бізнесу, що функціонує на засадах КСВ зазвичай притаманні такі особливості: три рівня діяльності - економічна діяльність компанії, соціальний розвиток та охорона навколишнього середовища; вся відповідальна діяльність виконується добровільно, за винятком їх статутних обов'язків; залучення зацікавлених сторін, які мають значний вплив на компанію; діяльність КСВ реалізується у довгостроковій перспективі і не закінчується, якщо підприємство опиняється у гіршому економічному становищі, що підтверджує відсутність власних економічних та фінансових вигод; КСВ сприяє підвищенню довіри бізнесу,

однак, діяльність повинна бути прозорою та постійною. Ключовим у реалізації КСВ є формування свідомості у громадян, бізнесу та держави щодо причинно-наслідковості власного функціонування та управлінських рішень.

СВІТОВИЙ ДОСВІД ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Сараїн Ю. В.

студентка

Науковий керівник: Шмуратко Я. А. к.е.н., викладач

Одеській національній економічній університет

В умовах постійних змін в економічній, політичній та соціальній сферах основною метою будь-якої банківської установи забезпечення її стійкості та конкурентоздатності. Тільки фінансово стійка установа зможе безперервно продовжити свою діяльність та витримати вплив факторів внутрішнього та зовнішнього середовища.

Фінансова стійкість банку – це здатність в довгостроковій перспективі ефективно реалізовувати свої функції та обрану стратегію в умовах існуючого політико-економічного простору, адаптуючись до впливу внутрішніх та зовнішніх чинників.

Залежність сталого розвитку економіки від стабільного функціонування банківської системи зумовлює необхідність постійного моніторингу показників діяльності банків. У зарубіжній практиці існує декілька методів оцінки фінансової стійкості банку, а саме: коефіцієнтний аналіз, рейтингові системи оцінки, статистичні моделі та комплексні системи оцінки банківських ризиків.

Так, у Німеччині система моніторингу фінансової стійкості банківських установ побудована на основі коефіцієнтного аналізу BAKIS (BAKred Information System). Цей аналіз дає змогу оцінити кредитні та ринкові ризики банку. При проведенні моніторингу розглядаються 47 коефіцієнтів. Дана система є уніфікованою системою оцінки банків, мета якої – підготовка оперативної інформації про фінансову ситуацію в банку.

У США використовується методика Bank Monitoring Screens (BMS), що оперує 39 фінансовими показниками та 35 параметрами, які належать до ринку капіталів.

Особливістю застосування коефіцієнтного підходу є його спрямованість на виявлення причинно-наслідкових зв'язків економічних процесів, які впливають на діяльність банку та, відповідно, на його фінансову стійкість.

Однією з найбільш розповсюджених рейтингових систем є система CAMEL, яка була сформована в США та використовується зараз у багатьох країнах світу. Система оцінює головні компоненти стану банку: «С» – адекватність капіталу, «А» – якість активів, «М» – якість управління, «Е» – якість надходжень, «L» – ліквідність. Кожний компонент системи оцінюється по 5-ти бальній шкалі, де 1 – найвищий бал, а 5 – найнижчий. Українським варіантом цієї системи є система CAMELSO, де до основних показників додані показники «S» – чутливість до ринкового ризику та «O» – операційний ризик. Серед головних недоліком зазначеної методики фахівці визначають значний ступінь суб'єктивізму, оскільки оцінка за кожним із компонентів визначається експертною думкою перевіряючих та великою мірою залежить від їх професіоналізму [1, с. 16 – 25].

Зазначений недолік нівелюється при використанні статистичних моделей, до яких, наприклад, відноситься статистична система SAABA. Вона складається із трьох модулів: перший – модуль кількісного аналізу, який досліджує кредитний портфель банку й обчислює ймовірність неповернення різних типів кредитів; другий – дослідження фінансового стану власників акцій банку, в тому числі їх спроможність підтримувати банк у разі виникнення фінансових проблем; третій – на підставі рейтингових даних діагностують якість управління банку і ліквідність. Використовуючи дані всіх трьох модулів, система здійснює аналіз банку і дає оцінку надійності за п'ятибальною шкалою, від 1 – «стійкий банк» до 5 – «банк на межі банкрутства» [2, с. 6 - 11].

Оцінка фінансової стійкості можлива й на основі комплексної оцінки банківського ризику. Цей аналіз потребує значних витрат, тому його проводять нерегулярно. В Нідерландах, наприклад, використовується система RAST (Risk Analysis Support Tool). Вона включає 4 етапи: загальний опис та фінансовий аналіз організації на основі звітності, розподіл організації на управлінські підрозділи, оцінка ризиків та складання звітів.

У Великобританії банки оцінюються за допомогою системи RATE, що поєднує взаємопов'язані фази процесу нагляду – оцінку ризику (Risk Assessment), інструменти нагляду –